

Голові спеціалізованої вченої ради Д 17.127.03
у Класичному приватному університеті
доктору наук державного управління, професору
Огаренку Віктору Миколайовичу

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата наук з державного управління

Кулак Наталії Валеріївни

на дисертацію Радченка Ярослава Миколайовича

«Державне регулювання системи пенсійного забезпечення
військовослужбовців в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 –
механізми державного управління

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження

Соціальна функція є однією із головних функцій будь-якої держави. Конституція України закріплює соціальну функцію Української держави статтею шостою, а статтею третьою фіксує її соціальну сутність. Система державного управління має забезпечувати виконання, задекларованих законодавчим правом соціальних гарантій. Особливо це стосується забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців та їх сімей, що відображає частина п'ята статті 17 розділу I Конституції України, яка гарантує забезпечення соціального захисту громадянам України не лише тим, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а й членам їхніх сімей.

Історичний досвід свідчить про те, що наявність боєздатної армії є однією із важливих складових що гарантує незалежність та територіальну недоторканість. Військовослужбовці належать до специфічного соціального інституту Української держави, який у сучасних умовах відіграє важливу роль - забезпечує вирішення питань сфери національної безпеки. І це стосується не лише військових заходів. В сферу завдань українських військовослужбовців входять дії щодо запобігання актам тероризму та піратства, питання публічної дипломатії, дії по забезпеченню та підтриманню миру. Все це свідчить про те, що декомпозиція національних інтересів має включати заходи, щодо врегулювання системи пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні, як один із важливих напрямів підтримки національної безпеки. Враховуючи вищезазначене, актуальність теми дисертаційного дослідження не викликає сумніву, адже, як слушно зазначає автор, гідний рівень соціальної захищеності військовослужбовців та членів їх сімей під час всього періоду виконання службових обов'язків та у разі їх виходу на пенсію, свідчить про повагу до Збройних сил своєї країни і наявність в системі державного управління механізмів забезпечення морально-психологічного супроводу життєдіяльності військовослужбовців.

Суттєво збільшує актуальність проблематики державного регулювання системи пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні і той факт, що динаміка зовнішніх і внутрішніх змін, які відбуваються в країні вимагають від системи державного управління формування дієвого механізму сфери соціального захисту військовослужбовців, який буде функціонувати на основі загально визнаних у суспільстві національних цінностей та забезпечуватися механізмом політичної системи суспільства.

Наукове дослідження дисертанта Я. М. Радченка заповнює прогалину в комплексному дослідженні державного регулювання системи пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційне дослідження, автореферат, опубліковані наукові праці містять сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації в основі яких покладено теоретико-методологічні засади науки державного управління.

Ступінь обґрунтованості визначається раціональністю і логічністю структури дисертаційної роботи, достатнім обсягом джерельної бази вітчизняних та іноземних авторів, використанням системи сучасних методів дослідження, комплексним аналізом наявних в науковій літературі позицій щодо стану реалізації соціальної функції держави в системі пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні, аналізом вітчизняної нормативно – правової бази досліджуваної сфери на предмет колізій та прогалин.

Додатково обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, представлених автором забезпечена системним аналізом міжнародно-правового регулювання пенсійного забезпечення військовослужбовців.

Матеріали дисертаційної роботи пройшли апробацію на 10 науково-практичних конференціях і семінарах, в тому числі за міжнародною участю.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження Я. М. Радченка полягає в обґрунтуванні теоретичних положень механізмів державного регулювання системи пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні. Сукупність одержаних результатів дозволила сформулювати низку нових наукових положень, узагальнень та висновків.

Найсуттєвішими положеннями, сформульованими в дисертації, можна відмітити наступні:

– з'ясовано особливості пенсійного забезпечення військовослужбовців за вислугу років та визначено його поняття. Пенсійне забезпечення військовослужбовців за вислугу років – це один із видів їхнього соціального захисту, який полягає у виплаті щомісячної, довічної пенсії на умовах, які передбачені законодавством та фінансуються за рахунок Державного бюджету України. Пенсія за вислугу років призначається незалежно від віку за наявності необхідної кількості вислуги років, або ж з врахуванням відповідного віку (зниженого), однак завжди за умови звільнення зі служби;

– визначена необхідність систематизації державного регулювання у сфері

вивчення досліджуваної проблеми.

По-перше, у першому розділі дисертаційної роботи, досліджуючи державну політику пенсійного забезпечення як основну складову соціальної політики держави, автор зазначає, що вона здійснюється через механізм “пенсійного страхування”, зміст якого можна визначити через його функції, які дисертант вказує, але не аналізує. На нашу думку, автору варто було приділити увагу детальній характеристиці механізму забезпечення виконання зазначених функцій.

По – друге, слід зазначити, що дисертанту варто було б розширити критерії дослідження міжнародно-правового регулювання пенсійного забезпечення військовослужбовців крізь призму міжнародних вимог шляхом аналізу ролі у цьому процесі Міжнародної організації праці.

По – третє, доцільно було б приділити увагу опрацюванню управлінських підходів до розвитку пенсійної системи тому, що на наш погляд, дисертантом приділено недостатньо уваги проблемам оформлення та порядку індексацій пенсійного забезпечення військовослужбовців. Наявність достатньо великої кількості судових позовів до Головного управління Пенсійного фонду України, складності із отриманням необхідних документів в уповноважених структурних підрозділах Міністерства оборони України, Державної прикордонної служби України, Служби зовнішньої розвідки України свідчать про наявність внутрішніх проблем в механізмі реалізації пенсійного забезпечення військовослужбовців.

По - четверте, на наш погляд, необхідним було надати пропозиції щодо модернізації системи пенсійного забезпечення військовослужбовців та їх сімей шляхом створення механізму державної політики щодо сприяння взаємодії державних і приватних фінансів.

По - п'яте, у третьому розділі автор наводить перелік проблем, що існують в державному механізмі призначення та перерахунку пенсій військовослужбовцям та військовим пенсіонерам і пропонує шляхи модернізації цього механізму, але вважаємо за потрібне зауважити, що цей перелік наукових положень, висновків і рекомендацій може бути доповнений, конкретними пропозиціями щодо створення системи нормативно забезпечених заходів, спрямованих на поетапну відмову від солідарної системи пенсійного забезпечення військовослужбовців та переведення цієї соціальної категорії населення на обов'язкову дворівневу систему накопичення обов'язкових соціальних платежів – за рахунок відрахувань від зарплати та доходів, з відповідним фінансовим механізмом підтримки необхідного для цього рівня оплати праці.

8. Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Я.М.Радченка виконана на належному науково-методичному рівні, є завершеним та оригінальним дослідженням, яке засвідчує наявність авторського підходу до розв'язання важливої проблеми удосконалення державного регулювання системи пенсійного забезпечення

соціального захисту військовослужбовців. Питання соціального захисту врегульовано низкою законів та підзаконних актів, що призводить до колізій під час правозастосування. Отже, враховуючи той факт, що соціальний захист військовослужбовців та їх сімей окремо визначається Конституцією України, то логічним для новітнього етапу розвитку цієї сфери законодавства має стати прийняття нового спеціального закону «Про соціальний захист військовослужбовців та їх сімей», який об'єднає усі нині чинні нормативно-правові акти у цій сфері;

– удосконалено науковий підхід до формування переліку суб'єктів права на пенсійне забезпечення та визначення доцільності включення до суб'єктів права на пенсійне забезпечення не тільки військовослужбовців – громадян України, але й іноземців та осіб без громадянства, які несуть військову службу на території України у складі Збройних Сил України;

– встановлено особливості пенсійного забезпечення членів сімей військовослужбовців в разі втрати годувальника. Пенсійне забезпечення членів сімей військовослужбовців в разі втрати годувальника – це один із видів їхнього соціального захисту, який полягає у виплаті щомісячної, довічної або строкової пенсії на умовах, які передбачені законодавством та фінансуються за рахунок Державного бюджету України.

4. Повнота викладення результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати дослідження опубліковано в 10 наукових працях, з яких: 5 – статті в наукових фахових виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз даних, 1 – стаття в зарубіжному фаховому виданні, 4 – матеріали конференцій.

5. Оцінка ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації

Аналіз дисертаційної роботи та автореферату дає підстави зробити висновок щодо ідентичності автореферату й основних положень дисертації. Дисертація має традиційну структуру та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Наведені в авторефераті наукові положення, висновки і рекомендації викладено в науковому стилі та розкриті й обґрунтовані в повному обсязі в тексті дисертації.

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Результати дисертаційної роботи доцільно використовувати для підготовки та узгодження державних управлінських і суспільно-політичних рішень у напрямку вдосконалення системи пенсійного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей. Наукові положення рекомендовано використати у навчальному процесі вищих навчальних закладів.

7. Зауваження й побажання щодо змісту дисертації

Визнаючи системність, цілісність і новизну дослідження Я. М. Радченка, варто звернути увагу на певні дискусійні моменти, які стосуються подальшого

військовослужбовців в Україні.

Зазначені зауваження суттєво не впливають на зміст дисертації, носять дискусійний характер та не знижують наукової вагомості представленого дослідження.

Таким чином, за актуальністю, структурою, повнотою викладу матеріалу, аргументацією основних положень, новизною отриманих результатів дисертаційне дослідження Радченка Ярослава Миколайовича «Державне регулювання системи пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні» відповідає спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації. Дисертація виконана на високому теоретичному рівні, відповідає за своїм змістом та сукупністю отриманих наукових результатів вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», а Радченко Ярослав Миколайович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

кандидат наук з державного управління, доцент
Київський національний університет технологій
та дизайну, м. Київ,
заступник директора Навчально – наукового
інституту права та сучасних технологій навчання
доцент кафедри приватного та публічного права

Н.В. КУЛАК

